

Program Národní a kulturní identity (NAKI II)
Projekt VaV MK ČR DG16P02M034
Identifikace a prezentace památkového potenciálu historické kulturní krajiny České republiky

Specializovaná mapa s odborným obsahem
Identifikace kulturně historických hodnot jednotky historické kulturní krajiny
Reliktní krajina Kutná Hora

Průvodní zpráva k výsledku

Předkladatel výsledku:

Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i., Květnové náměstí 391, 252 43 Průhonice,
Národní památkový ústav, Valdštejnské náměstí 162/3, 118 01 Praha 1

Hlavní řešitel (autor - garant výsledku):

Mgr. Ondřej Malina, Ph.D.

Spoluřešitelé (spoluautoři)

Ing. Marek Ehrlich (NPÚ), Ing. Martin Weber (VÚKOZ, v.v.i.)

Výstup byl zpracován v rámci řešení II. etapy projektu, jejímž cílem je Identifikace a dokumentace památkově hodnotných segmentů, struktur a prvků vybraných částí historické kulturní krajiny.

I) Cíl výsledku specializovaná mapa s odborným obsahem

Základním cílem tvorby specializované mapy „Montánní reliktní krajina Kutná Hora“ je vytvoření a ověření tematických vrstev a klasifikace objektů reliktní krajiny pro účel dokumentace, evidence, a presentace. Zejména objekty dochované pouze v podobě terénních reliktnů se zatím nedočkaly adekvátního zhodnocení a ochrany. Pomocí systematického zpracování a vyhodnocení historických mapových děl a kombinací s detailní znalostí reliéfu získanou z dat leteckého laserového skenování (též LLS či LiDAR) lze získat velkou sumu poznatků o struktuře a poloze terénních reliktnů. Díky jejich zpracování v jednotném systému lze takto získaná data snáze evidovat, třídit a využívat v procesu poznání historické kulturní krajiny i v památkové péči. U stojících objektů umožňuje předkládaná mapa lépe chápat jejich souvislost s ostatními druhy památek a zjistit prostorovou strukturu zachování památkových hodnot.

II) Vlastní popis výsledku

Předkládaná mapa obsahuje tyto úrovně:

- hranice zájmové lokality
- jádrová oblast historické kulturní krajiny - polygony
- stavby a soubory historicky či architektonicky cenné
- nevegetační liniové části HKK - ostatní - linie
- plošné části historické kulturní krajiny - polygony

Hranice zájmové lokality byly vymezeny polygony na úrovni přesnosti dat ZABAGED. Vedeny jsou po cestách, okraji lesa či mezích.

Jádrová oblast zahrnuje polygony nejvýznamnějších ploch reliktní krajiny, opět definované především na základě dat ZABAGED, případně doplněných o ruční korekci rozsahu.

K hlubšímu porozumění reliktní krajině je třeba věnovat pozornost historickému osídlení daného prostoru, proto jsou do bodové vrstvy **Stavby a soubory historicky či architektonicky cenné** pojaty všechny existující a zaniklé významné stavební objekty, které lze zanést podle alespoň jednoho historického pramene s patřičnou podrobností a přesností. Pomocí hyperlinkových odkazů je k záznamům připojena základní fotodokumentace, případně další soubory nebo odkazy na jiné báze (Památkový katalog NPÚ). Nedílnou

součástí montánní krajiny bylo i vodní hospodářství. Ve vrstvě **Nevegetační liniové části HKK - ostatní** jsou zachyceny dva nejdůležitější druhy, dědičné štoly dokreslující plošný rozsah historické těžby a vodní náhony, původně obsluhující vodotěžné stroje, hutě a stoupy, z nichž větší část byla později využita pro mlýnský provoz. Plošné montánní relikty (např. pinky, odvaly, odvalové tahy, zářezy, hráze rybníků) jsou dokumentovány ve vrstvě **Plošné části historické kulturní krajiny**. Vektorizace zde vycházela především z detailního digitálního modelu terénního reliéfu (data LLS po robustní filtraci s velikostí rastru 0,5m s kompozitní vizualizací složenou ze tří vrstev). Rozsah a funkce objektů byly dále upřesňovány podle nejpřesnějšího dostupného pramene. Využívány byly jak polohopisné podklady veřejně dostupných mapových služeb, tak georeferencované listy mapového operátu stabilního katastru nebo georeferencované historické báňské mapy z báze České geologické služby - Geofondu. Významnou roli hrají historické ortofotomapy, využity byly georeferencované snímky z let 1936 a 1953.

U všech vrstev je evidován druh podkladu, podle jakého byl vektorizován prostorový rozsah objektů a přesnost jejich vymezení. Vzhledem k tomu, že data jsou získávána i od externích řešitelů, eviduje se i autor zdrojové informace.

III) Návrh využití výsledku

Výhody popisované specializované mapy s odborným obsahem lze spatřovat v:

- evidenci, jednoznačné identifikaci a jednotné klasifikaci prostorových dat o reliktní kulturní krajině.
- usnadnění spolupráce všech řešitelů projektu bez potřeby instalace SW prohlížeče GIS dat na lokálním počítači, s minimálními nároky na znalost GIS.
- přehledu o prostorové distribuci sídelních a montánních reliktních a jejich vzájemném vztahu.
- získání základu pro další analýzy, jako je například popis hlavních vývojových trendů.
- zpřístupnění tematických vrstev projektu odborné a širší veřejnosti.

IV) Seznam použité související literatury

Mapové podklady

Archiválie Ústředního archivu zeměměřictví a katastru. Císařské povinné otisky stabilního katastru 1:2 880 – Čechy © Český úřad zeměměřický a katastrální

Mapová služba WMS - DMR 5G (Stínovaný model reliéfu) ČÚZK

Mapová služba WMS – Ortofoto ČÚZK

Mapová služba WMS - Základní mapa 1:10 000 (ZABAGED® ČÚZK)

Mapy I. vojenského mapování - <http://oldmaps.geolab.cz> © 1st Military Survey, Austrian State Archive/Military Archive, Vienna. © Laboratoř geoinformatiky Univerzita J. E. Purkyně - <http://www.geolab.cz>. © Ministerstvo životního prostředí ČR - <http://www.mzp.cz>

Mapy II. vojenského mapování - <http://oldmaps.geolab.cz> © 2nd Military Survey, Austrian State Archive/Military Archive, Vienna. © Laboratoř geoinformatiky Univerzita J. E. Purkyně - <http://www.geolab.cz>. © Ministerstvo životního prostředí ČR - <http://www.mzp.cz>

Literatura

Bílek, J. 2000: Kutnohorské dolování 3. Kuklické žilné pásmo. Kutná Hora : Kuttna.

Bílek, J. 2000: Kutnohorské dolování 2. Roveňské žilné pásmo. Kutná Hora : Kuttna.

Štroblová, H. - Altová, B. 2000: Kutná Hora. Edice Dějiny měst, Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 567 s.

Bílek, J. 2001: Kutnohorské dolování 9. Historický přehled k problematice poddolování, hald a Vrchlické přehrady. Kutná Hora : Kuttna.

Ledr, J. - Sedláčková, B. - Bartoš, M. 2002: Dějiny obce Malína. napsal Josef Ledr ; [k vydání připravili Božena Sedláčková, Martin Bartoš]. 2. vyd. Kutná Hora : Kuttna, 97 s. ISBN:80-86406-24-5

Líbal, D. 2003: Kutná Hora - vývoj města a okolí. Zprávy památkové péče. Časopis státní památkové péče / 63, č. 2, s. 97-100.

Dudák, V. 2004: Kutnohorský poutník aneb Kutnou Horou ze všech stran. Praha : Baset, 2004. 441 s.

Pospíšil, A. 2009: Zmizelá Kutná Hora. Praha : Paseka, 167 s., ISBN:978-80-7432-013-2

Šimůnek, R. - Bartoš, M. - Králová, J. - Kremla, J. - Novák, P. - Pospíšil, A. - Purš, I. - Semotanová, E. - Studničková, M. - Vaněčková, J. - Vaněk, V. - Velímský, F. - Žemlička, J. - Altová, B. - Kostková, P. Historický atlas měst České republiky. Sv. č. 22, Kutná Hora Praha: Historický ústav AV ČR, 2010. 28 s., 51 mapových listů. ISBN:978-80-7286-170-5

Lipský, Z. - Šantrůčková, M. - Weber, M. 2011: Vývoj krajiny Novodvorska a Žehušicka ve středních Čechách. Praha : Karolinum, 201 s. ISBN:978-80-246-1905-7

V) Seznam publikací, které předcházejí výsledku Specializovaná mapa s odborným obsahem

- Karel, T. - Kratochvílová, A. - Malina, O. 2016: Shrnutí problematiky průzkumu montánní krajiny Krušnohoří. Zprávy památkové péče 76/příloha, s. 87-92.
- Malina, O. 2015: Hledání neviditelného. Relikty plužiny zaniklých středověkých vsí a možnosti jejich detekce a interpretace na datech LLS. Zprávy památkové péče 75/6, s. 513-520.
- Malina, O. 2015: Poznámky k hornické krajině jáchymovského revíru. Archeologie západních Čech 9, s. 147-163.
- Malina, O. 2014: LiDAR a hornická krajina. Terénní památky v novém světle. Zprávy památkové péče 74/2, s. 124-132.
- Malina, O. 2017: ArcheoMontan 2018 v západním Krušnohoří. Využití dat leteckého laserového skenování a archeologický průzkum montánních reliktnů v revíru Horní Blatná. Argenti Fodina 2017, 53-60.
- Malina, O. 2014: Neklidný terén: Vybrané typy povrchových reliktnů v zázemí zpřístupněných důlních děl. Workshop k problematice zachování, obnově a zpřístupňování důlních děl a hornické krajiny - sborník, Oblastní muzeum v Mostě, s. 43-50.
- Identifikace a dokumentace jako základ památkové ochrany předindustriálních montánních areálů (Nmetc; Hrubý, P. a kol. 2016; spoluautor, <http://invenio.nusl.cz/record/374034?ln=cs>).
- Stavebněhistorický a archeologický průzkum a hodnocení stavebních, technických a uměleckých objektů v památkách zahradního umění (Nmetc, Šantrůčková, M. a kol. 2015; spoluautor, <http://invenio.nusl.cz/record/201195>).
- O. Malina, A. Kratochvílová, T. Karel 2017: Hřebečná – hornická kulturní krajina, č.j. MK 66178/2017 OVV
- T. Karel, A. Kratochvílová, A. Krusová, O. Malina, L. Zeman 2017: Jáchymov, Abertamy – Horní Blatná – Boží Dar – hornická kulturní krajina, č.j. MK 66178/2017 OVV

VI) Datové přílohy na CD

- (1) Identifikace kulturně historických hodnot jednotky historické kulturní krajiny - Reliktní krajina Kutná Hora, Průvodní zpráva (1_HiKK_N-map_KH_Průvodní zpráva), ve formátu .pdf
- (2) Identifikace kulturně historických hodnot jednotky historické kulturní krajiny - Reliktní krajina Kutná Hora, Textová část (2_HiKK_N-map_KH_Textová část), ve formátu .pdf
- (3) Tabulková příloha (3_HiKK_N-map_KH_Stavby-a-objekty): Seznam identifikovaných znaků historické kulturní krajiny, které definují jednotku „Reliktní krajina Kutná Hora“ ve formátu .pdf
- (4) Tiskový náhled fotografií Reliktní krajiny Kutná Hora (4_HiKK_N-map_KH_fotopříloha) ve formátu .pdf
- (5) Specializovaná mapa s odborným obsahem Identifikace kulturně historických hodnot historické kulturní krajiny: Reliktní krajina Kutná Hora (elektronická verze, 5_HiKK_N-map_KH_mapa) ve formátu *.pdf
- (6) Složka fotografií Reliktní krajiny Kutná Hora (6_fotopriloha) ve formátu .jpg
- (7) Elektronická verze mapy (data včetně přidružených souborů, 7_GIS) ve formátu .mxd, .shp, .dbf, .sbn, .sbx, .prj, .shx.

Formát dat:

Vektorová data jsou uspořádána ve vrstvách v geografické databáze prostřednictvím programu ArcGIS 10.2. Veškerá data k mapovému projektu jsou dostupná v složce GIS.

Souřadnicový systém:

Data geografické databáze jsou uložena v souřadnicovém systému S-JTSK_Krovak_East_North (EPSG 5514)

Datová struktura jednotlivých vrstev map:

oznaceni (Text, 50 znaků): Označení prvku číslem pro vazbu na fotografie a další obrázky

nazev (Text, 50 znaků): Název objektu pro zobrazení v popisce v mapě

typ_objekt (Text, 50 znaků): Základní typologie objektů

zachovalost (Text, 10 znaků): Základní členění objektů dle míry zachování

datace (Text, 10 znaků): určení doby vzniku jevu

popis (Text, 255 znaků): slovní popis jevu

vyznam (Text, 10 znaků): Základní členění objektů dle významu

katastr (Text, 50 znaků): Základní lokalizace objektu

literatura (Text, 255 znaků): uvedení nejdůležitější literatury

link (Text, 255 znaků): uvedení odkazu na objekty evidované v Památkovém katalogu NPÚ

RuleID (long integer): Reference do tabulky subtypů dle katalogu jevů